



İKTİSADA GİRİŞ-I

İKT103



KISA ÖZET

1.ÜNİTE İktisadı Neden Öğrenmeliyiz?

GİRİŞ

İktisadı neden öğrenmeliyiz? İktisadı öğrenmenin bir nedeni, içinde yaşanılan dünyayı anlamaktır. Bu dünyada bazı ülkeler refah içinde yasarken, neden diğer ülkeler açlık çekmektedirler? Bazı ülkelerde enflasyon oranı çok yüksek iken, neden bazı ülkeler istikrarlı fiyatlara sahiptirler? Bazı dönemlerde is bulmak daha kolay iken, neden bazı dönemlerde çok zordur? Bazı piyasalarda çok sayıda firma faaliyette bulunurken, neden bazı piyasalarda bir ya da iki firma faaliyette bulunmaktadır? Bazı ulaşım araçları için gidiş dönüş bileti neden tek yöne kıyasla daha ucuzdur? Piyasaya girişler kolay olduğunda neden rakipler fiyatlarını düşük tutmaktadırlar? İşte ekonominin yanıtlamaya çalıştığı sorulardan birkaçı bunlardır. Diğer bir neden ise, iktisadı öğrenmek insanları ekonomide daha rasyonel ve daha katılımcı olmaya yönlendiriyor.

Yaşamınız boyu birçok ekonomik kararlar alırsınız. Öğrenci iken hangi okulda ve ne kadar yıl okumaya ilişkin karar alırsınız. Çalışmaya başladığınızda elde ettiğiniz gelirinizi nasıl kullanacağınıza ve ne kadar tasarruf edeceğinize ilişkin kararlar alırsınız. Üretici iseniz ne kadar üretim yapacağınıza ve ürününüze ilişkin hangi fiyatı uygulayacağınıza ilişkin kararlar alırsınız. Hatta yaşamınız boyunca alacağınız her türlü karar sizin refahınızı etkilediği için mutlaka ekonomik yönü olacaktır.

İKTİSADIN TANIMI

İktisat; bu sözcüğü duyduğunuzda büyük bir olasılıkla borsa ekranına kilitlenmiş insanlar, Tahtakale’de sokak ortasında elinde bir demet dolar ile gezenler, koyu renk takım elbiseli ve yüzlerine ciddi bir ifade takınmış bürokratlar, TV’de bir türlü bitmek bilmeyen tartışmaların yapıldığı programlar gelecektir gözünüzün önüne.İktisat bir sosyal bilimdir ve bu nedenle toplumla ilgili bazı olguları açıklamayı hedeflemektedir. Bu anlamda iktisadın psikoloji, sosyoloji ve siyaset bilimi ile ortak bazı yönleri vardır. Ancak iktisat, gerek çalışma alanı, gerekse çalışma yöntemi ile diğer sosyal bilimlerden ayrılmaktadır.

İktisat: Kıtlik koşulları altında yapılan tercihlerin incelenmesidir.

TEMEL İKTİSADİ SORUN

Bir an için günlük yaşamınızı düşünmenizi istiyoruz sizden. Yani, gün içinde yaptıklarınızı, elde ettiklerinizi ve edemediklerinizi, çevrenizde gün içinde gelişen olayları düşünün bir an için. Su anda sahip olmayı istediğiniz ama sahip olamadığınız bir şey var mı? Ya da su anda sahip olduğunuz ama daha fazlasına sahip olmayı istediğiniz bir şey? Eğer bu sorulara verdiğiniz cevap “Hayır” ise sizi kutlarız. Ya “bir lokma-bir hırka” yaşam biçimini ve felsefesini içine sindirmiş bir ulu kişisiniz ya da Sabancı ailesi ile yakın bir akrabalık ilişkiniz var. Sizin dışınızda kalan herkes, yani bizler, yaşam standardımızın sınırlarını sürekli zorlama ihtiyacı içindeyiz.

Kıtlik: Bir şeyin mevcut miktarının arzulanan miktarı karşılamakta yetersiz kaldığı durumdur.

Kaynak: İhtiyaçlarımızı karşılayacak mal ve hizmetlerin üretilmesinde kullanılan şeylerdir.

İş gücü: Mal ve hizmetlerin üretilmesinde insanlar tarafından harcanan zaman.

Sermaye: Mal ve hizmetlerin üretilmesinde insanlar tarafından kullanılan uzun ömürlü araçlardır. Bu araçlar arasında yer alan bina, makine, teçhizat gibileri fiziki sermaye, çalışanların sahip olduğu bilgi ve beceri ise beşeri sermaye olarak adlandırılmaktadır.

Toprak: Üzerinde üretimin gerçekleştirildiği fiziki yüzeydir. Bu yüzeyin altında veya üstünde yer alan doğal kaynaklar da toprak üretim faktörü içerisinde değerlendirilirler (petrol, demir, kömür, ağaçlar gibi).

Mal ve Hizmet:

Yukarıdaki son paragrafın ilk cümlesini tekrar okumanızı istiyoruz. Bu cümlede geçen ve iktisatta çoğu zaman birlikte kullanılan bir kavram bütünü var bu cümlede: “mal ve hizmetler” Biraz önce ekonomide üretilen her şeyin sıraladığımız üç kaynağın bir şekilde bir araya getirilmesi ile ortaya çıktığını söyledik. İşte, kaynakların çeşitli şekillerde bir araya getirilmesi ile ortaya çıkan, daha doğru bir ifadeyle üretilen ve ihtiyaçları karşılama özelliği bulunan ürünlere **mal** ve **hizmet** adını veriyoruz.

Mal: Üretiminde kıt kaynakların kullanıldığı, insan ihtiyaçlarını karşılama özelliğine sahip fiziki varlığı olan ürünlerdir.

Hizmet: Üretiminde kıt kaynakların kullanıldığı, insan ihtiyaçlarını karşılama özelliğine sahip fiziki varlığı olmayan ürünlerdir.

3

Serbest mal: Doğada her istendiğinde bulunabilen ve bedel ödemededen elde edilebilen mallardır.

Hanehalkı: Aynı çatı altında yaşayan ve ortak finansal kararlar alan tüm insanlardır.

Firmalar: Üretici kaynakları kullanan ve ne üretileceğini kararlaştıran şahıs şirketinden devlete kadar bütün üretici birimlerdir.

Devlet: Ekonomide gerekli düzenlemeleri yapan, piyasalara üretici ve tüketici olarak katılabilen ve de vergi toplama ayrıcalığına sahip oluşum.

Ekonomik Aktörler:

Bir ekonomide dört tür aktör ya da katılımcı söz konusudur: Hanehalkı, firmalar, devlet ve yabancılar. Bu iktisadi aktörler içerisinde kilit konumunda olan hane halkıdır. Bir tüketici birim olarak **hane halkı** mal ve hizmet talep ederken, kaynak sahibi birim olarak da iş gücü, toprak ve sermayeyi firmalara, devlete ve yabancılar arz eder. **Firmalar, devlet** ve yabancılar aslında yardımcı aktör konumundadırlar. Çünkü bu ekonomik birimler hane-halkının arz ettiği kaynakları talep etmekte ve hane halkının talep ettiği mal ve hizmetleri arz etmektedirler.

İKTİSADİ DÜŞÜNME TARZI

İnceleme gereği duydukları konular farklı olmasına karşın iktisatçıların sorunlara yaklaşımı belirli ilkelere dayanan ortak bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma iktisadi düşünme tarzı adını vermekteyiz. Sözü edilen bu ilkelerden ilki tercihlerin kıtlık koşullarında yapılmasıdır. Diğer ilke karar alıcıların davranış biçimleri ve tercihlerin yapılma sürecine ilişkin ilkedir.

Rasyonel Davranış:

İktisadi düşünme tarzının temel ilkesi karar alıcıların rasyonel davrandıkları ilkesidir. Bir diğer deyişle, karar alıcılar kendilerine belirli bir amaç veya hedef belirler ve tercihlerini bu amaca ulaşmak yolunda yaparlar. Dolayısıyla kendi çıkarlarına göre hareket ederler.

Rasyonel davranış:

Tüketicilerin asla yanlış karar vermeyecekleri anlamına gelmemektedir. Tüketici yeni piyasaya sürülmüş veya kalitesi iyileştirilmiş Y markasını deneyebilir ve sonuçta yanlış bir tercihte bulunduğunu anlayabilir. Bu türden denemeler tüketicinin rasyonel olmayan bir tercih yaptığı anlamına gelmez.

Karar Alma:

İktisadi düşünme tarzı kararların nasıl alındığına ilişkin bazı varsayımlar da içerir. İktisatçılar karar alınırken bir eylemin olası yarar ve maliyetlerinin göz önüne alındığını kabul ederler. Örneğin, otomobilde arka koltukta otururken emniyet kemerinin bağlanması konusunda tüketiciler, olası yararlar (kaza anında yaralanma riskini azaltması gibi) ile maliyetleri (vakit kaybına neden olması, elbiselerin buruşmasına neden olması, sıkıntı vermesi gibi) karşılaştırırlar. Eğer emniyet kemeri bağlamanın yararları maliyetlerini aşı-yorsa tüketici emniyet kemerini bağlayacaktır. Aksine maliyetler yararlardan daha büyük olarak değerlendiriliyor ise emniyet kemeri kullanılmaz.

Marjinal Analiz:

İktisadi düşünme tarzı marjinal analiz adını verdiğimiz bir analiz yöntemini de kapsar. **Marjinal analiz**, mevcut şartlar değiştiğinde ortaya çıkacak durumun incelenmesidir. Örneğin; bir öğrenci iktisat çalışmak için haftada 5 saat yerine 6 saat ayırmaya karar verdiğinde marjinal analize göre hareket ediyor demektir. Hemen anlayacağınız gibi, iktisat çalışmaya ilave bir saat ayrılmasının sağlayacağı yarar (içinde yaşadığımız dünyayı daha iyi algılayabilme ve muhtemelen sınavlarda daha yüksek bir not alma) bunun getireceği maliyeti (dinlenmeye daha az zaman ayırma, daha az uyuma gibi) asmaktadır. Eğer bir başka öğrenci farklı sonuca ulaşıyorsa iktisat çalışmak için ilave bir saatlik süre ayrılmayacaktır.

Marjinal analiz: Mevcut koşullar değiştiği zaman ne olacağının incelenmesidir.

İktisadi Düşünme Tarzında Yapılan Hatalar:

İktisat teorisi bize iktisadi konularda analiz yapma ve ekonomik birimlerin davranışlarını belirlemede yardımcı olur. Etrafımızı çevreleyen olayların daha iyi anlaşılmasını sağlayarak karar

alıcıların maliyeti yüksek hatalardan kaçınmalarına da olanak tanır. Ancak diğer analiz araçlarında olduğu gibi iktisat teorisi de dikkatle kullanılması gereken bir araçtır. İktisadi düşünme tarzının temellerini oluşturmaya çalıştığımız bu bölümde genellikle düşülen üç hatadan söz edecek ve bunlardan kaçınmanın yollarını tartışacağız. Sözü edilen bu üç hata *diğer şartlar sabitken, birlikte değişim-nedensellik ve tümele yanılıgısı* başlıkları altında incelenebilir.

Diğer Şartlar Sabitken: İktisada giriş çerçevesinde ele alacağımız teorik yaklaşımlar çoğunlukla *diğer şartlar sabittir varsayımı* kullanılarak geliştirilir. Bu varsayıma göre, bir iktisadi olgu incelenirken, bu olguyu etkileyen değişkenlerden belirli bir tanesinin değiştiğini, diğer değişkenlerin ise sabit kaldığını kabul ederiz. Bu varsayım analizleri basitleştirmenin temel araçlarından bir tanesidir. **Paribus** deyimi kullanılarak ifade edilir.

Birlikte Değişim – Nedensellik: İktisadi düşünme tarzı sürecinde yapılan bir yanlışlık iki değişkenin sergilediği birlikte değişim ilişkisi ile iki değişken arasındaki nedensellik ilişkisinin birbirine karıştırılmasıdır. Birbiri ile ilişkisi olmayan iki değişkenin aynı anda tesadüfi olarak birlikte değişiyor olması birinin diğerinin nedeni veya sonucu olduğunu göstermez.

Tümele Yanılıgısı: Bir grup bireylerden oluştuğuna göre, birey için doğru olanın grup için de doğru olduğu sonucuna ulaşabilirsiniz. Eğer böyle düşünüyorsanız başlıkta sözünü ettiğimiz tümele yanılıgısına düşüyorsunuz demektir.

Diğer şartlar sabitken (Ceteris Paribus) varsayımı: Bir İktisadi olguyu etkileyen çok sayıda faktörden sadece bir tanesinin değiştiği, diğer faktörlerin ise değişmediği varsayımdır.

Tümele yanılıgısı: Birey için doğru olanın grup için de doğru olacağı şeklinde hatalı bir sonuca ulaşılmasıdır.

İKTİSADIN BÖLÜMLERİ

İktisat, iktisatçının yanıt bulmaya çalıştığı sorunlara göre çeşitli bölümlere ayrılır. İktisadın en yaygın kabul gören bölümleri, makro ve mikro iktisattır.

Mikro iktisat, iktisadın insan davranışı ve insanların piyasa, endüstri, firma ve birey gibi nispeten küçük birimlerle ilişkili tercihlerini inceleyen bölümüdür. Mikro iktisadın analiz araçları mikroskoba benzer. Mikro iktisadın temel konuları arasında, bireysel ekonomik kararların oluşturulması, kaynak dağılımı, fiyatlar, üretim ve gelir dağılımının belirlenmesi yer alır.

Makro iktisat ise iktisadın, bir bütün olarak ekonomiyi ve toplulaştırılmış ekonomik davranışı inceleyen bölümüdür. Makro iktisat; milli gelir, para, bankacılık, enflasyon, ekonomik büyüme gibi makro konuları inceler. Makro iktisadın analiz aracı, mikro iktisadın mikroskobuna karşılık teleskoptur.

İKTİSADIN YÖNTEMİ

İktisadi tercihlerin nasıl yapıldığı ve bunların ekonomi üzerindeki etkilerinin neler olduğunu açıklayabilmek amacıyla, iktisatçıların teoriler (veya modeller) geliştirmesi iktisadi analiz olarak adlandırılır. Bir iktisadi teori veya model sözel olarak açıklanabileceği gibi grafiksel ve matematiksel olarak da geliştirilebilir.

Birinci Aşama: Bilimsel yöntemde ilk adım, incelenen iktisadi sorunla ilişkili temel değişkenlerin belirlenmesi ve tanımlanmasıdır. Değişken, farklı olası değerler alabilen bir ölçüttür. Örneğin, kola fiyatı veya bir haftada satılan kola miktarı gibi. Belirlenen değişkenler, geliştirilecek teorinin temel unsurları oldukları için son derece dikkatli seçilmeleri gerekir.

İkinci Aşama: Bilimsel yöntemde ikinci aşama, teorinin uygulanacağı ilişkiyle ilgili varsayımların yapılmasıdır. Bu varsayımlardan en önemlisi, daha önce değinilen, diğer şartlar sabittir varsayımdır. Bu varsayımın yapılmasından amaç, ilgili değişkenlerin belirlenmesi ve sorunun açıklanmasında önemli olabilecek diğer değişkenlerin sabit kaldığını varsayarak belirlenen değişkenler arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşabilmektir.

Üçüncü Aşama: Bilimsel yöntemde üçüncü aşama hipotezin ortaya konmasıdır. Hipotez, seçilen değişkenlerin birbiriyle nasıl bir ilişki içerisinde olduklarını ifade eden teori anlamına gelmektedir.

Dördüncü Aşama: Bir teorinin geçerliliği, bu teori aracılığı ile yapılan tespitlerin kanıtlarla karşılaştırılması suretiyle test edilir. Dördüncü aşamayı oluşturan hipotezin test edilebilmesi için incelenen değişkenler üzerinde yoğunlaşmak gerekirken diğer faktörlerin de kontrol edilmesi gerekir.

POZİTİF VE NORMATİF ANALİZ YÖNTEMİ

Basitleştirici modeller aracılığı ile çalışan iktisatçılar gerçek dünyanın nasıl çalıştığını açıklamaya çaba gösterirler. Oysa kimi zaman iktisatçılar gerçek dünyanın nasıl çalıştığı ile değil, nasıl çalışması gerektiği ile de ilgilenirler. Örneğin, “Türkiye’de işsizlik oranı %10 düzeyindedir.” ifadesi ile “Türkiye’de işsizlik oranı %10’dan daha aşağıya düşürülmelidir.” ifadesini karşılaştıralım. Bunlardan ilki **pozitif iktisadi** ifade olarak adlandırılır; zira gerçek yaşamdan elde edilecek kanıtlarla bu ifadeyi desteklemek veya reddetmek mümkün-dür. Sözü edilen ikinci ifade ise **normatif iktisadi** ifade olarak adlandırılır.

Pozitif iktisat: İktisadın ne olduğunu belirlemeye çalışan ve değer yargısı içermeyen bölümdür.

Normatif iktisat: Toplumsal refahın en üst düzeyde sağlanabilmesi için ne olması gerektiğini inceler.

İKTİSADİ NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

Bu kitabı okudukça ya da derste hocanızı dinledikçe basınızı onaylar biçimde salladığınızı ve her şeyin yerine daha iyi oturduğunu düşünmeye başladığınızı fark edeceksiniz. Hat-ta konular ilerledikçe okuduklarınızı hayatın içinde yaşadığınızı göreceksiniz ve iktisat size kolay bir ders olarak gelmeye başlayacak. Aslında iktisat basitçe yürütülebilecek bir mantık sorgulamasına dayandığı için izlemesi kolay bir bilim dalıdır. Ancak izlemek ile öğrenmek farklı şeylerdir. Konular ilerledikçe iktisadın pasif bir biçimde değil aktif olarak çalışması gerektiğini göreceksiniz.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız



<https://www.kolaysinavlar.com/iktisada-giris-i-ikt103u?search=ikt103u>